

EESTI KEEL

Akadeemilise Emakeele Seltsi ajakiri

1926

(V)

Toimetus:

Albert Saareste
Peatoimetaja

H. Pürkop
Toimetuse sekretär

Rich. Janno

Fr. R. Kreutzevaldi
nim. ENSV Raamatukogu

Tartus, 1926

Akadeemilise Emakeele Seltsi kirjastus

„Postimehe“ trükk, Tartus 1927.

Sisukord.

I. Artiklite juhataja.

A. Eesti ja sugukeelte alalt.

A. E. S. juhatus, Teadaanne kohanimedega õigekirjutuse asjus . . .	93
A. E. S. juhatus, Õig.-sõn. redaktsioon, E. K. S. keeleteoimkond. Vene sugunimedega transkribeerimine eesti keeles . .	182
A. E. S. juhatus, Õig.-sõn. redaktsioon, Ülikooli eesti k. prof. ja lektorid. Käänatagu eesti perekonnanimesid nagu vastavaid üldnimesid	115
Manninen, J. Etnographica-etymologica	13
M., E. <i>Ajutise ametnikuna</i>	36
„ Eesti Kirjanduse Seltsi Keeleteoimkonna otsused 20. XII 1926	
„ <i>Kaunas: Kaunase</i>	37
„ <i>Kleebik</i>	187
„ <i>Peekon</i>	186
„ <i>Saadetis</i>	187
„ Veel kord vene -ev-, -ov-lõpulistest pärisnimedest. . . .	36
Mg., J. Märkuseks li. <i>amāb</i> puhul.	120
Muuk, E. Eesti kirjakeele praegusest seisukorrast.	55
„ Veel kord <i>h</i> ja <i>hh</i> kirjutamisest võõrsõnus	181
Mägiste, J. Etümoloogiseerimiskatseid	49
Nurm, E. Perekonnanimedega käänamisest	105
Peters, W. E. Esimene katse eesti keele kõnemeloodia võrdlevas uurimises (Järgneb).	133
Saareste, A. Vooludest ja liikumistest praeguses keeleteaduses	1
S-te, A. Akusatiivist meie grammatikais	101
„ <i>ü</i> ja <i>y</i>	86
Veski, Joh. V. Mõned märkused eelavaldatu puhul	78
Väinaste, J. Sõnaseletuste ala „Eesti õigekeelsuse-sõnaraamatu“ II tr. I köites.	69

Raamatute ülevaade.

M., E. Lauri Kettunen, Untersuchung über die livische sprache I	38
P., Fr. Jahresbericht der estnischen philologie und geschichte (1920)	90
P-p, H. Joh. Mey, Englise-Eesti meresõnastik	45

S-te, A. Les langues du monde. Par un groupe de linguistes sous la direction de A. Meillet et Marcel Cohen. . .	87
Tiitsmaa, A. Eestimaa kaart	45
Väinaste, J. Aug. Mägi, Harjutusi lauseliikmete ja kirjavahemärkide õppimiseks	40
„ K. Leetberg, Eesti lauseõpetus keskkoolidele. . .	127

B. Töömailt.

Arike, J. Murdetekst lisakust.	34
Berg, P. „ Kursist.	124
Inglis, J. „ Ristilt	31
Kask, Arn. „ Kihnust	122
Kinger, E. „ Tarvastust	34, 83
Kurgvel, Ks. „ Jämajast	50
M., E. Akad. Emakeele S. koosolekuteateid	95, 187
Murdetoimkonna kodukord	97
P-p, H. „Eesti Keele“ 1925. a. aruanne	85
Pärt, L. Murdetekst Kuusalust	32
Päss, E. „ Sangastest	81
Pürkop, H. Soomes murdepiiride uurimisel	116, 183
Sirk, H. Murdetekst Karulast	125
S-te, A. „ Muhust	121
„ „ Tartu-Maarjast	125
„ 1925. a. murdekogumise üldaruanne	83
Vaigla, A. Wiedemanni sõnastikus puuduvaid Vaivara murdesõnu	19
Viirman, P. Murdetekst Rõugest	35

C. Varia.

Kiri toimetusele.	98
Toimetusele saadetud	47, 99, 191
Õiendusi ja parandusi	48, 192

D. Lisa.

A. R. Cederberg ja Albert Saareste. Eesti kirjakeele vanemad mälestised (4.—7. poog.)

II. Sõnajuhataja.

A. Eesti ja sugukeeled.

<i>amãd</i> li. 120	<i>aminalt</i> sm. 121	<i>ehkmed</i> 54
<i>amatsi</i> 120	<i>andnud - annud</i> 179	<i>ehme</i> 52

ehmes 52
ehtmed 54
eissepealine 15
elejad 51
elo sm. 52
esitella - esitleda 179
esitfejlerna 179
haam 14
härjapõlvlane 187
höyhen sm. 52
kaal' 13
Kaunas : Kaunase 37
kebjä 55
kebmaē vps. 55
keelde - keele 179
kemmäs 54

kiebām li. 55
kirjutanud - kirjutand 179
kirjutatud - kirjutet
kleebik 187 [179]
liippi sm. 14
liiv 13
linik 13
loukko sm. 15
lõugas 15
lõukapealine 15
materjalism[us] 179
palakas 16
pallai 16
pallapool 16
peekon 186

saadetis 187
saaja 49
saē 50
sai 49
saijaleipa sm. 50
semm 17
semmima 17
semmipuu 17
sõba 17
sõuke 17
taru 18
turkanen sm. 187
verkanen sm. 187
virua sm. 18
virus 18
Viruskundra 18
vdike[nej] 179

B. Muud keeled.

õpeeo v. 18
dravas leedu 18
drawu balt. 18
dvergis lä. 187

gafvel-gleip roots. 14
glip roots. 14
glip roots., norra 14
glipp alas. 14

l̄ivis lä. 14
palags lä. 16
stang-gleip roots. 14
Zwerg germ. 187

III. Sisujuhataja.

akusatiiv 101—5
 antihistorism keeleteaduses 8—9
 bibliograafia 90—2
 eesti intonatsioonikurvide analüüs 171—2
 eesti intonatsioonikurvide antropoloogiline aspekt 159—171
 eesti k. kõnemeloodia 133—178
 eksperimentaalfoneetika 133—159, 171—8
 emotsioon 138—144
 etnograafilised terminid 13—18
 feminiinne lõpp 36
 hääle ülestähendusmeetodid 146—54
 idealism keeleteaduses 8
 ideoloogiline sõnastik 190
 inimkonna jagunemine rühmadesse 134—7

intonatsioon 134—45, 166—9
 intonatsiooni iseloom 137
 intonatsioonikurvivid 146—54, 173—8
 intonatsioonikurvide võrdlev uurimine 157—9
 intonatsiooni kõrgus 139
 intonatsiooni mitmekesisus 137
 intonatsiooni tüüp 145
 intonatsiooni vormid 145
 keeleuuenendus 56—69, 86, 179
 keelte erinemine 6
 keelte jagunemine 88
 kirjakeele rööbasvormid 179
 kohanimede õigekirjutus 46, 93—5, 98—9
 komparatiiv 180
 kongruents olevas käändes 36

- kreeka isikunimede transkribeerimine 179
 kõnehelide mitmekesisus 136
 kõnehäälikute kujundamine 136
 kõnemeloodia ülestähendamine 146—8
 kõnend 3—6
 kõnetegurid 134
 kümograaf 146
 lastekeel 189
 lauseõpetus 127—32
 liivi k. transkriptsioon 39—40
 lingvistiline spiritualism 8
 lühendatud partitsiip 57, 63—6, 179
 maailma keeled 87—90
 murdenimede käänamine 105—16, 188
 murdesõnad 19—30
 murdetekstid 30—5, 81—3, 121—7
 murdeuurimine 83—5, 97—8, 116—20, 183—6
 muutevormide eraldamine 103
 mõnitus-sõnatüübid 189
 neogrammatikud 2—3
 perekonnanimede käänamine 105—16, 180, 188
 perekonnanimede muutmine 96
 positivism keeleteaduses 8
 psühholoogiline keeleteadus 3—5
 reduplikatsioon 189
 sotsioloogiline suun keeleteaduses 6—8
 superlatiiv 180
 vene sugunimede tarvitamine 36
 " " transkribeerimine 180, 182
 voolud keeleteaduses 1—12
 võõrnimede käänamine 37, 114, 180
 õigekeelsus 36—8, 86, 179, 181, 186—7
 Õig.-sõn. keel 60
 Õig.-sõn. sõnaseletused 69—81

Foneetilise transkriptsiooni märkide seletuseks.

< elk > kahe keelekuju vahel. Noole lahtine ots näitab arenemis-sarja vanemat kuju, terav ots aga hilisemat kuju.

≡ tähend. muutmata püsimist (säilimist).

* täh. oletatud, keelest kadunud sõnakuju (näit. *jalà* < *jal-yan).

: kahe näite vahel näitab nende vaheldussuhet (näit. *SõDà* : *sõjã*, *n* : *s*, *u* : *o*); sõna sees, rõhulise s. sonandi järel tarvita-takse kaasrõhulise sõna märkimiseks.

· rõhulise s. sonandi järel tarvatakse pearõhulise sõna märki-miseks.

~ tähendab kahe hääliku või kahe ühesuguse tähendusega keelendi paralleelset esinemist samas sõnas, resp. samas keeles või murdes.

· vok. järel, sõna sees tähendab katket („Stosston“).

ˆ (sõna lõpul, täishääliku järel) tähendab helita larüngaal-klusiili (näit. võru *nime*^ˆ = nimed).

^ hääliku kohal täh. hääliku hääldamist ülipikalt (näit. *sâma*, *sô*).

˘ hääliku kohal tähendab hääliku hääldamist pikalt (näit. *lômã*, *õhtu*, *kan*).

˙ hääliku kohal täh. hääliku hääldamist poolpikalt (näit. *vaêse*, *lakka*, *lõk*).

˘ hääliku kohal tähend. selle hääldamist ülilühidalt (näit. *lakka*).

ˆ konsonandi peal täh. selle palataliseeritud (peenendatud, suu-laestatud) hääldamist (näit. *pabi*, *tal*, *luñd*).

ˆ vokaali all täh. vokaali poolkonsonantset iseloomu (näit. *najñe*, *juvã*, *kañn*, *lõyyãd*).

< täh. et häälik kuulub järgmisse silpi (näit. *ajã*, *mejsãd*).

ˆ hääliku all tähend. selle hääldamist suu eespoolsemas osas: *sedã* (*ã* on *a* ja *ã* vaheline).

< hääliku all täh. selle hääldamist suu tagapoolsemas osas, näit. *murẽ* (*ẽ* on *e* ja *õ* vaheline h.), *tulẽ* (= umb. *tulõ*).

ˆ hääliku all täh. selle hääldamist suu ülaosas (näit. *sõ*).

ˆ hääliku all täh. selle hääldamist suu alaosas (näit. *põri*).

γ = heliline palataal-velaarne spirant.

δ = „ dentaalne „

β = „ labiaalne „

η = palataal-velaarne nasaal (näit. *pañk*).

Reakõrgused kapiiteltähed (*D*, *N*, *R* jne.) tähendavad vastavaid helita häälikuid: *padã*, *kõñn*, *kañr* jne.